

Verlag van Uitvoering: Beleefbaarheid van de Limes in de Liemers

Inleiding

Het project "Beleefbaarheid van de Limes in de Liemers" van Kunstwerk! Liemers Museum richt zich op het behoud en de toegankelijkheid van de geschiedenis van de Liemers, met een speciale focus op de Romeinse tijd. Het museum ontwikkelt een Romeinen-Eiland dat de thema's religie, militarisme en het contact tussen de Romeinen en de inheemse bevolking behandelt. Voor dit project zijn twee specifieke activiteiten gerealiseerd met behulp van de stimuleringsregeling: een lezing door amateur archeoloog Wil Kuijpers en een 3D-scanning van een Venus-standbeeld.

Activiteiten

Lezing door Wil Kuijpers

Op 14 juni gaf amateur archeoloog Wil Kuijpers een lezing over de onderspoeling van Romeinse castella in Gelderland. Hierbij werden twee belangrijke vindplaatsen besproken: Duiven-Loowaard en Spijk. Kuijpers gebruikte zijn boek om deelnemers op een toegankelijke manier uit te leggen hoe systematisch onderzoek van baggerlocaties nieuwe inzichten kan opleveren over de Neder-Germaanse Limes, zelfs als de vindplaatsen grotendeels zijn verdwenen. De lezing was interactief, wat leidde tot nieuwe inzichten en een dieper begrip van de regionale archeologische waarde.

3D-Scanning van Venus

Een onderdeel van een standbeeld van Venus, gevonden in de jaren '30 in de Bijland, werd 3D gescand. Dit stelde bezoekers in staat het object van alle kanten te bekijken, ook wanneer het in een

vitrine ligt. Dit project, gebaseerd op eerder onderzoek, betrok ook experts van de Radboud Universiteit, wat mogelijk tot nieuwe inzichten kan leiden, vooral in relatie tot de nabijgelegen vindplaats Herwen-Hemeling. De scan biedt bezoekers de unieke kans om zich een beeld te vormen van het complete standbeeld. Er zijn plannen om een digitale reconstructie te maken en deze een plek te geven in de nieuwe in te richten Romeinen-eiland. Voor de jongste bezoekers ontwikkelde het museum een werkblad met een afbeelding van het Venus-onderdeel. Bezoekers konden dit inkleuren en voorzien van moderne accessoires, wat zorgde voor een speelse en educatieve interactie met de geschiedenis.

Wandeling Herwen-Hemeling

In 2022 werd in Herwen een bijna ongeschonden Romeins heiligdom ontdekt. Hierop volgden wandelingen op 27 juli en 10 augustus (in eerste instantie moeten verzetten i.v.m. hoogwater), geleid door archeoloog Jan Verhagen. Tijdens deze wandelingen kregen bezoekers een diepgaand inzicht in de Romeinse geschiedenis van Herwen, inclusief de vondsten van tempels, votiefstenen en altaren. Deze ontdekking biedt een zeldzaam inkijkje in een Romeins heiligdom.

Conclusie

De activiteiten van Kunstwerk! Liemers Museum hebben bijgedragen aan een beter begrip en een grotere waardering voor de Romeinse geschiedenis in de Liemers. Door de lezing van Wil Kuijpers, de 3D-scanning van Venus en de wandelingen door Herwen, is de toegankelijkheid en beleefbaarheid van de Limes in de regio vergroot. De combinatie van educatieve en interactieve elementen heeft zowel jong als oud betrokken bij dit belangrijke historische erfgoed.

